

Future Studies of Sports Tourism in Iran

Samaneh Haghighat¹ , Ali Saberi^{2✉} , Ghodratollah Bagheri Ragheb³ ,
Gholamreza Khaksari²

1. Department of Sport Management, Faculty of Sport Sciences and Health, Islamic Azad University of Hamedan, Hamedan, Iran. E-mail: abcdef@ut.ac.ir
2. Corresponding Author, Department of Management and Accounting, Faculty of Management and Accounting, College of Farabi, University of Tehran, Qom, Iran. E-mail: ali_saberi1364@ut.ac.ir
3. Department of Management and Accounting, Faculty of Management and Accounting, College of Farabi, University of Tehran, Qom, Iran. E-mail: ghbagheri@ut.ac.ir
4. Department of Sport Management, Faculty of Sport Sciences and Health, Islamic Azad University of Hamedan, Hamedan, Iran. lah20@iauh.ac.ir

Article Info

Article type:

Research Article

Article history:

Received:

25 March 2021

Received in revised form:

11 March 2022

Accepted:

13 March 2022

Published online:

22 September 2024

Keywords:

*Futures Studies,
Scenario Design,
Sports Tourism,
Tourism.*

ABSTRACT

Introduction: The present study aimed at investigating and designing a model for developing sports tourism in Iran.

Methods: The research methodology applied is combined of both qualitative and quantitative ones. In the qualitative part, open interviews were done with 12 professors and experts in the field of sports who were selected based on a snowball-judgmental method. The data were collected through considering the previous studies and conducting open interviews. In the part devoted to the quantitative study, expert-qualifier and matrix questionnaires were used. In order to assess the face and content validity of the tools and hypotheses, the findings of the study were given to the participants and after they studied the text of the theories, their comments were collected and applied. Results from expert-qualifier questionnaire showed that 15 key factors affect sport tourism in Iran.

Results: Among all the factors, those of local considerations and international relations had the greatest effects on sport tourism. Based on these and the two major factors, 4 different scenarios were presented for the future of sport tourism in Iran; resilient development, the darkness of sport tourism, fragile development and ideal development. According to the ideal development which shows the best possible state for sport tourism, a very proper condition for it would be provided through overcoming international restraints and devising plans based on local and regional capacities. The darkness of sport tourism shows the worst state for it and can only come about due to foreign pressures and restrictions and lack of national efforts for advancing the conditions of sport tourism.

Conclusion: Finally, it is suggested that through identifying the best scenario, it would be possible to make necessary plans in order for the sport tourism to thrive and expand in Iran.

Cite this article: Haghighat, S., Saberi, A., Bagheri, Gh & khaksari, Gh. (2024). Future Studies of Sports Tourism in Iran. *Sport Management Journal*, 16 (3), 49-63.

DOI: <http://doi.org/10.22059/JSM.2022.336248.2871>

Journal of Sport Management by University of Tehran Press is licensed under CC BY-NC 4.0
| web site: <https://jrm.ut.ac.ir/> | Email: jrm@ut.ac.ir

© The Author(s).

Publisher: University of Tehran Press.

Extended Abstract

Introduction

As a dynamic industry, the tourism industry has taken an important part of the economic and production activities of developed and developing countries. Today, sport is one of the biggest and most important industries in the world, and many people around the world are employed in it; Also, sport is one of the most common motivating factors for tourists, and "sports tourism" is an industry that emerged from the combination of two industries, "tourism" and "sports". In other words, sports are one of the most important activities of tourists during tourism, and tourism and travel are also associated with various types of sports. Iran has a special ability to develop tourism services due to its abundant environmental resources and the use of historical-cultural support of several thousand years, but unfortunately, the single-product economy, which relies on oil revenues, prevents attention to this part of the economy. Comparing countries whose most important economic source is tourism with our country which relies on oil revenues shows the economic importance of tourism development. Therefore, according to the scenario writing method, we should examine the driving forces affecting the future of sports tourism in Iran and draw the ideal imagined future for sports tourism in the country from the experts' point of view based on the research question.

Methods

In this research, the mixed method (a combination of quantitative and qualitative methods simultaneously) has been used. To identify the key factors, using the approach of mutual influence analysis and Mic Mac software was used, and after ranking the key factors, they were compiled using the Scenario Wizard software. The statistical population of this research (in the qualitative and quantitative part) according to its subject area includes experts and specialists, academic faculty members of universities, managers in the field of tourism, and activists in the field of sports tourism in the country. Judgmental sampling and snowball sampling were chosen. The statistical sample of the study was 12 people. In this research, the tools used to collect data were open interviews with experts and activists and sports managers involved in the country's sports tourism and a questionnaire. In the qualitative part, by reviewing the literature and research history and open interviews with experts, the researchers identified the effective factors, and by using questionnaires (in the quantitative part), they examined the importance and the degree of influence of each of the key factors in order to identify the axis of the scenario.

Results

According to the results obtained in this research, four scenarios were identified and formulated. The first scenario is called the resilient development scenario. This scenario is obtained from the combination of two situations of attention to local advantages and the increase of restrictions and international sanctions. The second scenario is the dark scenario of sports tourism. In this scenario, due to external pressures and lack of internal determination for tourism development, a very bad situation arises. This scenario depicts the worst case scenario for sports tourism. The third scenario is the fragile development scenario. In this scenario, even though many international restrictions are removed and it is possible to transfer technology and knowledge and attract capital, due to the negligence of officials and their inattention to areas other than oil, which is an easy source of income, the development of the tourism sector and the field of sports will be fragile and unstable. Finally, the fourth scenario is the ideal development scenario. This scenario depicts the best and most ideal situation. In this scenario, the combination of removing international restrictions and planning on regional capabilities creates a suitable situation for sports tourism in the country.

Conclusion

According to the obtained results, it is possible to mention the strengthening of local issues and international relations to increase sports tourism in Iran. According to the findings of the research, the Islamic Republic of Iran is in the state of sustainable development scenario. The ideal future for Iran is the ideal development scenario, which, according to the needs of sports tourism in Iran, entering the future research field is essential.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines:

Funding: No organization or individual financially supported this study, and all the financial resources were borne by the authors.

Authors' contribution: All authors discussed the results and contributed to the final manuscript.

Conflict of interest: All authors announce that there is no conflict of interests.

Acknowledgments: We are grateful to all the professors who helped me with the writing, judging, and correcting processes of this article.

مدیریت ورزشی

آینده پژوهی گردشگری ورزشی در ایران

سمانه حقیقت^۱، علی صابری^۲، قدرت‌الله باقری^۳، غلامرضا خاکساری^۴

۱. گروه مدیریت ورزشی، دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان، همدان، ایران. رایانامه: abcdef@ut.ac.ir

۲. نویسنده مسئول، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشکدگان فارابی، دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه: ali_saberi1364@ut.ac.ir

۳. گروه مدیریت ورزشی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشکدگان فارابی، دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه: ghbagheri@ut.ac.ir

۴. گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان، همدان، ایران. رایانامه: abcdef@ut.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: پژوهشی	مقدمه: پژوهش حاضر با هدف آینده پژوهی گردشگری ورزشی در ایران انجام گرفت.
تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۱/۰۵	روش پژوهش: روش پژوهش از نوع آمیخته کیفی- کمی بود. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی نخبگان علمی و اجرایی در زمینه گردشگری ورزشی بودند که با استفاده از روش نمونه‌گیری قضاوتی و گلوله‌برفی انتخاب شدند و در نهایت با اجرای مصاحبه‌های باز با ۱۲ نفر از استادان و خبرگان گردشگری ورزشی به اشباع نظری رسیدند. ابزار پژوهش در بخش کیفی مصاحبه‌های باز بود. در بخش کمی نیز ابزار پژوهش پرسشنامه خبره‌سنجی و پرسشنامه ماتریسی بود که روایی صوری و محتوایی آن توسط متخصصان امر تأیید شد.
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۰/۱۲/۲۰	یافته‌ها: نتایج حاصل از پرسشنامه خبره‌سنجی نشان داد، ۱۵ عامل کلیدی بر گردشگری ورزشی در ایران تأثیرگذارند. دو عامل گویه‌های بومی و روابط بین‌الملل بیشترین تأثیر را بر گردشگری ورزشی در ایران دارد. براساس این دو عامل کلیدی چهار سناریو توسعه تاب‌آور، ظلمت گردشگری ورزشی، توسعه شکننده و توسعه ایده‌آل برای آینده گردشگری ورزشی در ایران ارائه شود.
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۲/۲۲	نتیجه‌گیری: در نتیجه سناریوی توسعه ایده‌آل که بهترین وضعیت را نشان می‌دهد، با رفع محدودیت‌های بین‌المللی و برنامه‌ریزی روی قابلیت‌های منطقه‌ای وضعیت مناسبی برای گردشگری ورزشی در کشور ایجاد می‌کند. سناریوی ظلمت گردشگری ورزشی بدترین وضعیت را نشان می‌دهد که به علت وجود فشارهای خارجی و نبود عزم داخلی توسعه گردشگری اتفاق نمی‌افتد. از طریق شناخت بهترین سناریو می‌توان برنامه‌ریزی‌های لازم را به منظور توسعه گردشگری ورزشی در ایران انجام داد.
تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۰۷/۰۱	کلیدواژه‌ها: آینده پژوهی، سناریونویسی، گردشگری، گردشگری ورزشی.

استناد: حقیقت، سمانه؛ صابری، علی؛ و باقری، قدرت‌الله؛ خاکساری، غلامرضا (۱۴۰۳) آینده‌پژوهی گردشگری ورزشی در ایران. نشریه مدیریت ورزشی، (۳) ۱۶، ۴۳-۴۹.

DOI: <http://doi.org/10.22059/JSM.2022.336248.2871>

این نشریه علمی رایگان است و حق مالکیت فکری خود را بر اساس لایسنس کپی‌رایت (CC BY-NC 4.0) به نویسندگان واگذار کرده است. | آدرس نشریه: <https://jsm.ut.ac.ir/> | ایمیل: jsm@ut.ac.ir

ناشر: انتشارات دانشگاه تهران. © نویسندگان.

مقدمه

امروزه صنعت گردشگری فراتر از یک صنعت، به مثابه پدیده پویای جهانی و اجتماعی است که پیچیدگی‌های خاص خود را دارد و شناخت دقیق و تحلیل علمی این پدیده می‌تواند چارچوب مطمئنی برای برنامه‌ریزی آن فراهم آورد. صنعت گردشگری به‌منزله بزرگ‌ترین تحرک اجتماعی با پیامدهای فرهنگی، اقتصادی متعدد است که در این زمینه همواره نیازمند اثربخش کردن توسعه آن در حال و آینده هستیم. برای توسعه گردشگری، نیازمند برنامه‌ریزی هستیم. برنامه‌ریزی به عوامل و شرایط گوناگونی وابسته است که به شرط به‌کارگیری نظام‌مند و ساختاری آنها می‌توان به این مهم دست یافت. در این زمینه تدوین چشم‌اندازهای آینده در فرایند توسعه گردشگری بسیار حائز اهمیت است ([دادزاده و احمدی فر](#)، ۲۰۱۹). صنعت گردشگری عامل مؤثری در تعامل فرهنگ‌ها، گفت‌وگوی تمدن‌ها، و برقراری و تحکیم انس و الفت بین ملت‌هاست ([حمیدی و همکاران](#)، ۲۰۱۹). این صنعت به‌عنوان صنعتی پویا، بخش مهمی از فعالیت‌های اقتصادی و تولیدی کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه را به خود اختصاص داده است. یکی از بخش‌های مهم و پراهمیت که قابلیت تبدیل به امر فرابخشی در صنعت گردشگری را دارد، ورزش است که از آن به‌عنوان گردشگری ورزشی نام برده می‌شود. ورزش نیز یکی از صنایع بزرگ و مهم در دنیاست و افراد بسیاری در سرتاسر جهان در آن اشتغال دارند؛ همچنین ورزش یکی از متداول‌ترین عوامل ایجاد انگیزه برای گردشگران است و «گردشگری ورزشی» صنعتی است که از ترکیب دو صنعت «گردشگری» و «ورزش» پدید آمده است. به‌عبارت دیگر ورزش یکی از فعالیت‌های مهم گردشگران در حین گردشگری است و گردشگری و مسافرت نیز با انواع مختلف ورزش همراه است ([ادبی](#)، ۲۰۰۷). اگرچه کارایی ورزش و گردشگری در کل جهان متفاوت است، اما نرخ رو به رشد، در گردشگری ورزشی حدود ۱۰ درصد است ([طالقانی و غفاری](#)، ۲۰۱۴). گردشگری ورزشی نقش مهمی در اقتصاد کشورها ایفا می‌کند و در توسعه اجتماعی و اقتصادی جامعه تأثیرگذار است و موجب ایجاد اشتغال، گردش مالی و کسب درآمد در جامعه می‌شود ([ایراپور و اتقیی](#)، ۲۰۱۵). ناتوانی بشر در پیش‌بینی و نیاز او به رویکردها، ابزارها و روش‌های تازه برای درک آینده موجبات پیدایش آینده‌پژوهی را فراهم ساخت. آینده‌پژوهی مشتمل بر مجموعه تلاش‌هایی است که از طریق تجزیه و تحلیل منابع، الگوها و عوامل تغییر و یا ثبات، به تجسم آینده‌های بالقوه و برنامه‌ریزی برای آنها می‌پردازد ([پاداش و همکاران](#)، ۲۰۱۹). از این رو به‌نظر می‌رسد با توجه به نیازهایی که در امر گردشگری در ایران وجود دارد، ورود به حوزه تحقیقی آینده‌پژوهی در زمینه گردشگری ورزشی از ملزومات است.

ایران به‌دلیل برخورداری از منابع سرشار محیطی و بهره‌گیری از پشتوانه تاریخی- فرهنگی چند هزارساله، قابلیت ویژه‌ای در توسعه خدمات گردشگری دارد، اما متأسفانه اقتصاد تک‌محصولی متکی بر درآمدهای نفتی، مانع از توجه به این بخش از اقتصاد در کشور شده است. توسعه گردشگری در کشور، ضمن ایجاد اشتغال برای گروه‌های مختلف، رونق صنایع دستی، حمل‌ونقل و صنایع وابسته، افزایش درآمد و توسعه منطقه‌ای را نیز در پی دارد. از این رو این توسعه علاوه بر اینکه در سطح ملی ضرورت می‌یابد، در سطح محلی نیز از ضرورت ویژه‌ای برخوردار است ([حاتمیان و همکاران](#)، ۲۰۱۷). با توجه به اینکه ایران از نظر جاذبه‌های گردشگری جزء ده کشور اول جهان محسوب می‌شود، تاکنون نتوانسته است سهم در خور جایگاهش به‌دست آورد. مواردی چون جنگ تحمیلی، حادثه ۱۱ سپتامبر و حوادث خاورمیانه در این امر تأثیرگذار بوده است ([حسینی و مظفری](#)، ۲۰۱۶). دلیل اصلی توسعه گردشگری (به‌ویژه گردشگری ورزشی) در ایران، غلبه بر پایین بودن سطح درآمد و ارائه فرصت‌های جدید شغلی و تحولات اجتماعی در جامعه محلی است و می‌تواند امیدهایی را برای کاهش فقر به‌خصوص در نواحی‌ای که به‌نحوی دچار رکود اقتصادی شده‌اند، فراهم آورد ([عاشوری و خوارزمی](#)، ۲۰۱۷). امروزه تلاش مسئولان و برنامه‌ریزان ورزشی به تخصصی کردن رشته‌ها و بومی‌سازی آنهاست؛ به‌نحوی که برخی کشورها با توجه به استعدادها و ظرفیت‌های موجود در کشور خود اقدام به ایجاد مراکز ورزشی با محوریت یک یا چند رشته ورزشی خاص کرده‌اند ([میرزاده و عبدالملکی](#)، ۲۰۱۶). با توجه به اهمیتی که کشورها در سال‌های اخیر برای گردشگری ورزشی قائل‌اند، نیاز بیشتر به توسعه گردشگری ورزشی احساس می‌شود و لازم است تا آن را بیشتر بررسی کنیم. بر همین اساس، این پژوهش در نظر دارد به آینده‌پژوهی گردشگری ورزشی در ایران بپردازد تا با تحلیل تأثیر این عوامل بر گردشگری ورزشی، به مسئولان، فعالان و پژوهشگران در شناخت و تصمیم‌گیری بهتر در حوزه گردشگری ورزشی کمک کند. رویکرد این پژوهش در جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها به‌صورت کیفی- کمی انجام خواهد شد. در راستای تحقیقات

انجام گرفته در این زمینه مهم ترین عوامل جذب گردشگران به رویدادهای ورزشی بین المللی عبارتند از: عملیات بازاریابی و بهبود خدمات آژانس های گردشگری، همکاری مؤسسات ورزشی و گردشگری، دسترسی به منابع طبیعی، رایج بودن ورزش های پرطرفدار و غیره در مقابل موانع جذب عبارتند از: دسترسی نداشتن به بلیت، محدودیت برای گردشگران و غیره (رحیمی و همکاران، ۲۰۱۶). [کریمی و همکاران \(۲۰۱۵\)](#) در تحقیق خود رابطه معناداری بین متغیر گردشگری ورزشی و متغیرهای توسعه اشتغال زایی، ایجاد درآمد و کاهش فقر و سرمایه گذاری یافتند. [رتن و فریرا \(۲۰۱۷\)](#)، در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که موفقیت توریسم ورزشی (با توجه به الگوهای تجاری)، در گرو آن است که سرمایه های آن ترکیبی از اموال بخش عمومی و بخش خصوصی باشد. [ریکاردو و همکاران \(۲۰۱۷\)](#) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که ظرفیت های توریسم ورزشی در کشورهای مختلف، متفاوت است. به طور مثال ظرفیت های توریسم ورزشی در برزیل بسیار بیشتر از هنگ کنگ است. از آن جمله می توان به محبوبیت ورزشی در برزیل در مقایسه با هنگ کنگ اشاره کرد. [نعیمی مجد \(۲۰۱۸\)](#) به این نتیجه رسیدند که اقتصاد مقاومتی بر آینده پژوهی گردشگری و گردشگری پایدار، تأثیر مثبت و پایدار داشته است. [پریک و همکاران \(۲۰۱۹\)](#) در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که مبنای تحلیل سیستمی آن است که یک امر، همچون آینده پژوهی توریسم ورزشی را در ارتباط با دیگر عوامل، و به خصوص عوامل محیطی، تحلیل کنیم. عوامل از یک طرف عامدانه یا غیرعامدانه، و از طرف دیگر داخلی یا خارجی است. [مک دونالد \(۲۰۱۷\)](#)، در تحقیق خود «جهت گیری های آینده پژوهش نسبت به تقاضای ورزش» را بررسی کرد. او معتقد است حجم پژوهش در حوزه رفتار ورزشی، دانش، روش شناسی های اقتصادی و تخصص های عمومی، جملگی در این قرن پیشرفت های مهمی داشته اند. در عین حال تقاضای ورزش در آینده با اقتصاد ورزشی، بازار، وکالت و راهبردها مرتبط است.

ورزش از ملزومات زندگی معاصر بوده و به عنوان بزرگ ترین پدیده اجتماعی جهان شناخته شده و به تبع آن گردشگری ورزشی به عنوان یکی از انواع گردشگری مورد علاقه و استفاده مردم است. آینده پژوهی گردشگری ورزشی به مطالعه آینده می پردازد و به ما در گرفتن تصمیمات مناسب، برنامه های بلندمدت و اثرگذاری گردشگری ورزشی بر توسعه ورزش یاری می رساند. در واقع، هدف پیدا کردن نقاط قوت و ضعف ایران در زمینه های اجتماعی، اقتصادی، فناوری و سیاسی، و استعانت از ایده های برخاسته از آینده پژوهی به روش سناریونویسی در راستای کمک به گسترش و توسعه گردشگری ورزشی است، چراکه یکی از راه های توسعه اقتصادی ایران توجه به امر گردشگری ورزشی و برنامه ریزی و آینده پژوهی در این حوزه است.

روش شناسی پژوهش

روش پژوهش حاضر از روش آمیخته (کیفی - کمی) است. این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نوع پژوهش های میدانی است. جامعه آماری تحقیق شامل استادان و اعضای هیأت علمی مدیریت ورزشی، متخصصان گردشگری ورزشی و فارغ التحصیلان دکتری مدیریت ورزشی بود که با استفاده از روش نمونه گیری قضاوتی و گلوله برفی انتخاب شدند. تعداد متخصصان ۱۲ نفر بود که دارای دکتری تخصصی مدیریت ارتباطات در گردشگری، دکتری تخصصی مدیریت ورزشی، دکتری تخصصی مدیریت بازاریابی گردشگری بودند. در بخش کمی ۱۳ نفر به مصاحبه شونده ها به منظور شناسایی عوامل کلیدی اضافه شدند. در این پژوهش ابتدا در بخش کیفی با مرور مطالعات گذشته و مصاحبه با خبرگان آگاه، شاخص های توسعه گردشگری ورزشی شناسایی شد.

روش نمونه گیری جامعه آماری بدین ترتیب بود که نخست طبق شناخت پژوهشگر و با در نظر گرفتن اهداف پژوهش، با خبرگان منتخبی که شایستگی پاسخ به پرسش های مطرح شده را داشتند، مصاحبه شد. سپس آنها خبرگان دیگری را معرفی کردند تا نمونه گیری تا حد اشباع نظری ادامه یافت. با توجه به شیوه گردآوری اطلاعات، چنانچه هدف از مصاحبه، اکتشاف و توصیف نگرش های مصاحبه شونده باشد و نیز با در نظر گرفتن زمان و منابع در دسترس، ۱۰ تا ۱۵ نمونه برای مصاحبه کافی خواهد بود (کریمی و همکاران، ۲۰۲۰) که در این پژوهش با ۱۲ نفر به اشباع نظری رسیده شد و شاخص های تأثیرگذار شناسایی شد.

در بخش کمی از پرسشنامه برگرفته از مصاحبه استفاده شد. پس از مشخص شدن عوامل کلیدی از طریق مصاحبه، پرسشنامه‌ای به‌منظور شناسایی مؤلفه‌های کلیدی و پیشران‌های تأثیرگذار بر گردشگری ورزشی در ایران، با مقیاس پنج‌گزینه‌ای لیکرت تهیه و تنظیم شد. پرسشنامه، برای تعیین میزان اهمیت هر کدام از این عوامل در میان خبرگان (همان نمونه آماری) توزیع شد و با استفاده از آزمون دو جمله ۱۵ شاخص مهم‌تر برای تحلیل داده به کار گرفته شد. پس از آن پرسشنامه ماتریسی تهیه و در بین خبرگان توزیع و نتایج جمع‌آوری گردید. در این پژوهش از نرم‌افزار میک‌مک (رویکرد تحلیل تأثیر متقابل) برای شناسایی عوامل کلیدی مؤثر بر گردشگری ورزشی، تحلیل اطلاعات و تعیین عوامل کلیدی گردشگری ورزشی استفاده شد و سپس براساس آنها تدوین سناریو با استفاده از نرم‌افزار سناریو ویزارد صورت پذیرفت.

یافته‌های پژوهش

در گام اول با استفاده از مرور پیشینه تحقیق و مصاحبه، عوامل کلیدی مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی استخراج شد. این عوامل در جدول ۱ آورده شده است.

جدول ۱. فهرست ۳۱ عامل مؤثر بر گردشگری ورزشی

۱. عوامل اجتماعی	۲. عوامل فرهنگی	۳. عوامل اقتصادی
۴. عوامل سیاسی	۵. عوامل طبیعی ویژگی‌های مقصد	۶. میزان توسعه‌یافتگی
۷. برنامه‌ریزی و تدوین راهبرد	۸. عوامل زیرساختی	۹. تبلیغات و اطلاع‌رسانی
۱۰. عوامل رفاهی	۱۱. انگیزه و علاقه	۱۲. نوآوری
۱۳. بازاریابی	۱۴. حمل‌ونقل	۱۵. اقامتگاه
۱۶. خدمات	۱۷. فناوری و دانش سرآمد	۱۸. امنیت و اعتماد
۱۹. روابط بین‌الملل	۲۰. بودجه	۲۱. دین و مذهب
۲۲. سیاستگذاری‌ها	۲۳. محیط زیست	۲۴. باورهای مردم
۲۵. قوانین	۲۶. فرهنگ‌سازی (رفتار و نگرش مردم)	۲۷. محدودیت‌های اجتماعی
۲۸. گویه‌های بومی	۲۹. تربیت نیروی انسانی	۳۰. فناوری
۳۱. میزان مشارکت مردم		

در گام دوم، پس از مشخص شدن ۳۱ عامل کلیدی، این عوامل وارد پرسشنامه خبره‌سنجی شد و از خبرگان خواسته شد تا میزان اهمیت هر عامل را از ۱ تا ۵ انتخاب کنند. نتایج حاصل از ۲۵ پرسشنامه خبره‌سنجی با نرم‌افزار اسپ‌اس‌اس و از طریق آزمون دو جمله‌ای تحلیل شد و ۱۵ عامل کلیدی، براساس نظر خبرگان انتخاب شد. در کنار ۱۲ نفر مصاحبه‌شونده که قبلاً از آنها استفاده شده بود، از ۱۳ نفر دیگر در بخش کمی برای شناسایی شاخص‌های کلیدی استفاده شد.

جدول ۲. فهرست ۱۵ عوامل مؤثر بر آینده گردشگری ورزشی با نرم افزار spss

۱. عوامل طبیعی و ویژگی‌های	۲. خدمات رفاهی	۳. فناوری و دانش سرآمد	۴. عوامل اجتماعی
۵. برنامه‌ریزی و تدوین راهبرد	۶. بازاریابی	۷. امنیت و اعتماد	۸. عوامل اقتصادی
۹. زیرساختی	۱۰. حمل و نقل	۱۱. روابط بین الملل	۱۲. گویه بومی
۱۳. تبلیغات و اطلاع‌رسانی	۱۴. میزان مشارکت مردم	۱۵. بودجه	-

در گام سوم پس از مشخص شدن فهرست عوامل مؤثر، برای شناسایی و رتبه‌بندی آنها، متغیرها وارد ماتریس تحلیل تأثیر متقابل شد و با تدوین پرسشنامه استاندارد تحلیل تأثیر متقابل در اختیار خبرگان قرار گرفت. سپس میانگین پاسخ‌های جمع‌آوری شده وارد نرم‌افزار میک مک شد.

در گام چهارم (تحلیل خروجی‌های نرم‌افزار میک مک)، پس از اینکه داده‌های پرسشنامه وارد نرم‌افزار شد، تأثیرات عوامل مؤثر بر آینده گردشگری ورزشی در ایران به صورت مستقیم و غیرمستقیم محاسبه شد. این نرم‌افزار میزان سازگاری ماتریس در دو حالت تأثیرپذیری و تأثیرگذاری را نیز حساب می‌کند که هرچه درصدها بالاتر باشد، نشان‌دهنده میزان سازگاری بیشترین عوامل و منطقی بودن رابطه بین عوامل است.

جدول ۳. ماتریس تأثیرات مستقیم عوامل مؤثر بر آینده گردشگری ورزشی

ردیف	شاخص	مجموع ردیف‌ها	مجموع ستون‌ها
۱	عوامل اجتماعی	۱	۸
۲	عوامل اقتصادی	۳	۸
۳	فناوری و دانش سرآمد	۱۱	۱
۴	امنیت و اعتماد	۱۱	۱۲
۵	بودجه	۸	۸
۶	گویه بومی	۱۳	۶
۷	روابط بین الملل	۱۲	۷
۸	خدمات رفاهی	۱	۵
۹	بازاریابی	۱۴	۶
۱۰	حمل و نقل	۷	۱۱
۱۱	میزان مشارکت مردم	۵	۵
۱۲	عوامل طبیعی و ویژگی‌های مقصد	۹	۹
۱۳	برنامه‌ریزی و تدوین راهبرد	۷	۹
۱۴	زیرساختی	۷	۶
۱۵	تبلیغات و اطلاع‌رسانی	۶	۱۴
	مجموع	۱۱۵	۱۱۵

جدول ۴. ماتریس تأثیرات غیرمستقیم عوامل مؤثر بر آینده گردشگری ورزشی

ردیف	شاخص	مجموع ردیف‌ها	مجموع ستون‌ها
۱	عوامل اجتماعی	۲۳	۴۰۶
۲	عوامل اقتصادی	۱۷۳	۴۶۸
۳	فناوری و دانش سرآمد	۷۷۳	۶۳
۴	امنیت و اعتماد	۶۲۷	۷۰۵
۵	بودجه	۴۴۵	۴۲۹
۶	گویه بومی	۶۷۰	۱۸۰
۷	روابط بین‌الملل	۶۹۹	۴۷۰
۸	خدمات رفاهی	۲۳	۲۲۸
۹	بازاریابی	۷۶۵	۲۱۹
۱۰	حمل و نقل	۴۳۹	۵۹۵
۱۱	میزان مشارکت مردم	۲۹۴	۳۲۵
۱۲	عوامل طبیعی و ویژگی‌های مقصد	۴۸۰	۶۲۵
۱۳	برنامه‌ریزی و تدوین راهبرد	۳۸۷	۶۱۸
۱۴	زیرساختی	۲۵۴	۳۵۰
۱۵	تبلیغات و اطلاع‌رسانی	۳۳۹	۷۱۰
	مجموع	۱۱۵	۱۱۵

نرم‌افزار، عوامل را در دو حالت تأثیر گذار و تأثیر پذیر به صورت مستقیم و غیرمستقیم طبقه‌بندی و رتبه‌بندی می‌کند که نتیجه آن در دو جدول زیر نشان داده شده است.

تأثیرگذاری مستقیم

تأثیرگذاری غیرمستقیم

شکل ۱. طبقه‌بندی متغیرها براساس میزان تأثیرگذاری آنها به صورت مستقیم و غیرمستقیم

همان‌طور که در شکل ۱ مشاهده می‌شود، براساس رتبه‌بندی «میزان تأثیرگذاری» مستقیم و غیرمستقیم متغیرها، به‌طور مثال عوامل کلیدی «روابط بین‌الملل» در رتبه‌بندی تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم در رتبه‌های مشابهی قرار گرفته‌اند. اما «بازاریابی» رتبه اول در تأثیرات مستقیم و رتبه دوم را در تأثیرات غیرمستقیم دارد. برای سایر متغیرها نیز این مقایسه مشهود است.

تأثیرپذیری مستقیم

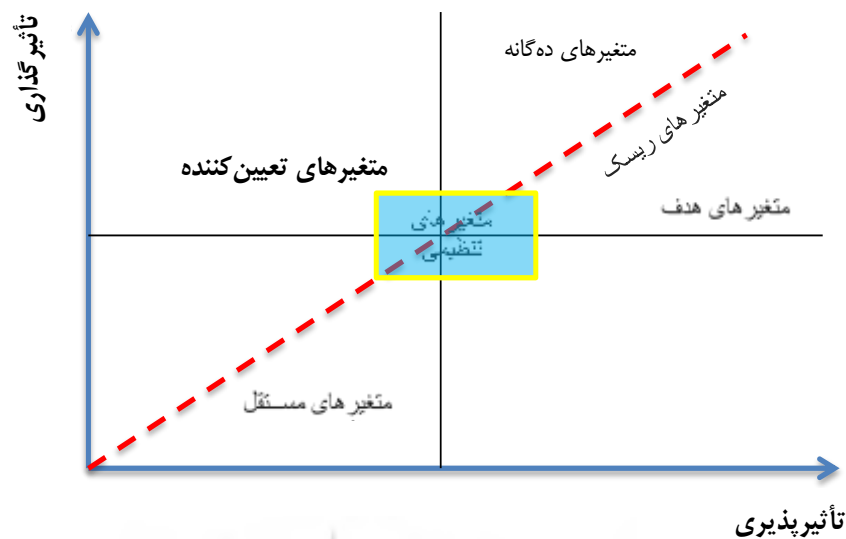
تأثیرپذیری غیرمستقیم

شکل ۲. طبقه‌بندی متغیرها براساس میزان تأثیرپذیری آنها به صورت مستقیم و غیرمستقیم

با توجه به اعداد پرسشنامه که به صورت ماتریس تکمیل شده‌اند، نرم‌افزار رابطه آنها را محاسبه می‌کند و در نهایت برای هر عامل یک امتیاز عددی در نظر می‌گیرد. سپس براساس این امتیاز عوامل را براساس تأثیرگذاری و تأثیرپذیری به صورت مستقیم و غیرمستقیم رتبه‌بندی می‌کند که در این حالت عواملی که بیشترین امتیاز را کسب کنند، میزان تأثیرگذاری و تأثیرپذیری آنها نیز بر این اساس تغییر می‌کند.

محل قرار گرفتن متغیرها در خروجی نرم افزار میک مک که براساس تأثیرگذاری و تأثیرپذیری متغیرهاست، به صورت زیر است:

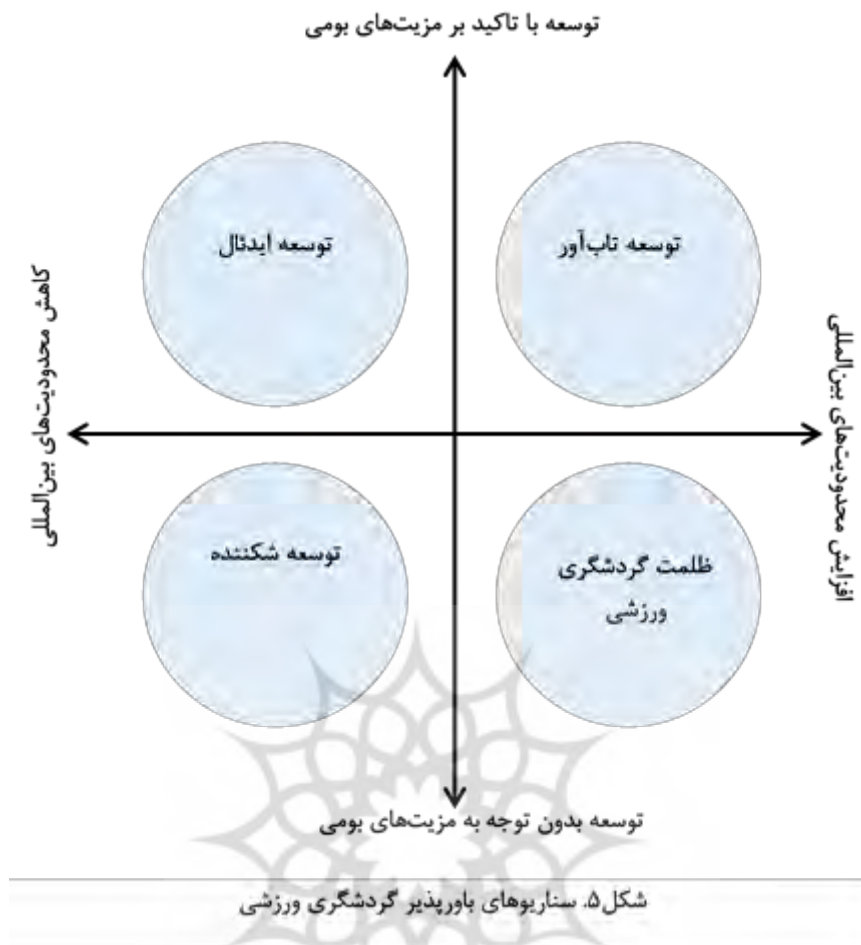
شکل ۳. نمودار کلی وضعیت و موقعیت متغیرهای تنظیمی در تحلیل میک مک (زالی، ۲۰۰۹)

در نرم افزار میک مک با انجام تجزیه و تحلیل متغیرها براساس میزان تأثیرگذاری و تأثیرپذیری آنها، متغیرها به صورت زیر در خروجی قرار گرفته اند.

شکل ۴. نمودار وضعیت عوامل کلیدی در خروجی نرم افزار میک مک

براساس تعریف و تفسیر متغیرها در نمودار میک مک، مشخص شد که دو متغیر گیوه های بومی و روابط بین الملل جزء متغیرهای تأثیرگذار اصلی بر آینده گردشگری ورزشی در ایران هستند. براساس این دو عامل کلیدی چهار سناریوی توسعه تاب آور، ظلمت گردشگری ورزشی، توسعه شکننده و توسعه ایده آل برای آینده گردشگری ورزشی در ایران ارائه شود.

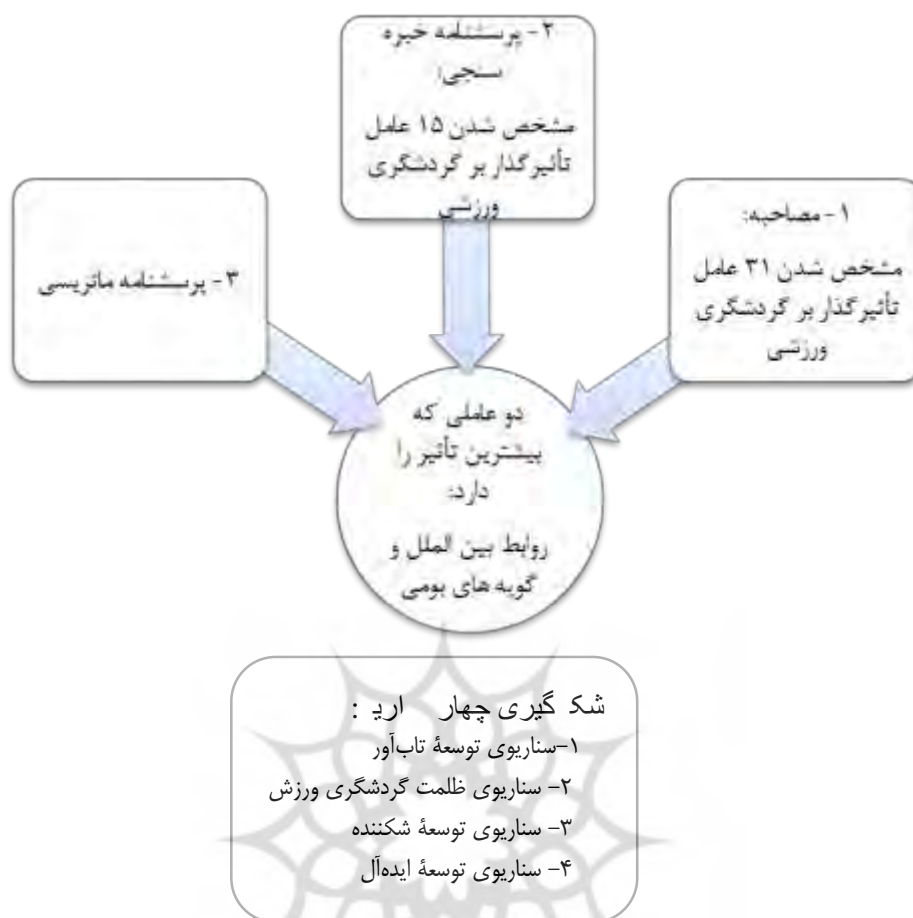

سناریوی توسعه تاب‌آور: این سناریو از تلفیق دو وضعیت توجه به مزیت‌های بومی و افزایش محدودیت‌ها و تحریم‌های بین‌المللی به‌دست می‌آید.

سناریوی ظلمت گردشگری ورزشی: در این سناریو به‌علت وجود فشارهای خارجی و نبود عزم داخلی برای توسعه گردشگری، وضعیت بسیار بدی به‌وجود می‌آید. این سناریو بدترین وضعیت برای گردشگری ورزشی را ترسیم می‌کند.

سناریوی توسعه شکننده: در این سناریو با اینکه بسیاری از محدودیت‌های بین‌المللی رفع می‌شوند و امکان انتقال فناوری و دانش و جذب سرمایه وجود دارد، ولی به‌علت اهمال و سهل‌انگاری مسئولان و بی‌توجهی آنها به حوزه‌های دیگر غیر از نفت که منبع درآمد آسان است، توسعه بخش گردشگری و حوزه ورزش به‌صورت شکننده و ناپایدار خواهد بود.

سناریوی توسعه ایده‌آل: این سناریو بهترین و ایده‌آل‌ترین وضعیت را ترسیم می‌کند. در این سناریو، تلفیق رفع محدودیت‌های بین‌المللی و برنامه‌ریزی روی قابلیت‌های منطقه‌ای وضعیت مناسبی برای گردشگری ورزشی در کشور ایجاد می‌کند.

شکل ۶. چارچوب مفهومی توسعه گردشگری ورزشی در ایران

بحث و نتیجه گیری

این پژوهش با هدف طراحی مدل توسعه گردشگری ورزشی در ایران براساس روش کیفی و کمی انجام گرفت. براساس یافته‌های تحقیق دو متغیر روابط بین‌الملل و گویه‌های بومی بیشترین تأثیر را بر گردشگری ورزشی دارد. براساس این دو عامل کلیدی چهار سناریوی توسعه تاب‌آور، ظلمت گردشگری ورزشی، توسعه شکننده و توسعه ایده‌آل برای آینده گردشگری ورزشی در ایران ارائه می‌شود.

۱. سناریوی اول، توسعه تاب‌آور:

این سناریو از تلفیق دو وضعیت توجه به مزیت‌های بومی و افزایش محدودیت‌ها و تحریم‌های بین‌المللی به دست می‌آید. مشتریان سیستم گردشگران و افرادی که از خدمات گردشگری ورزشی استفاده می‌کنند که به دلیل محدودیت‌های بین‌المللی اغلب گردشگران داخلی و منطقه‌ای هستند؛ بازیگران سیستم مدیران کشوری همانند مسئولان وزارت ورزش، سازمان میراث فرهنگی و مدیران استانی هستند؛ فرایند ارائه خدمات در مقیاس‌های داخلی و منطقه‌ای است؛ در جهان بینی این سناریو اجماع نظر وجود دارد. از نظر آنها توسعه گردشگری و گردشگری ورزشی علاوه بر مزیت‌های اقتصادی و اشتغال‌زایی، دارای مزیت‌های فرهنگی و سلامتی مانند افزایش قدرت نرم و ایجاد

نشاط در میان بخش گسترده‌ای از جامعه به‌خصوص جوانان و زنان است؛ مالک سیستم وزارت ورزش و جوانان و سازمان میراث فرهنگی دو مالک اصلی سیستم یا سناریو هستند؛ محیط سیستم فضای کسب‌وکار در ایران به‌خصوص فضای کسب‌وکار گردشگری.

۲. سناریوی دوم، ظلمت گردشگری ورزشی:

در این سناریو به‌علت وجود فشارهای خارجی و نبود عزم داخلی برای توسعه گردشگری، وضعیت بسیار بدی به‌وجود می‌آید. این سناریو بدترین وضعیت برای گردشگری ورزشی را ترسیم می‌کند. مشتریان سیستم گردشگران و مخاطبان داخلی که از خدمات گردشگری استفاده می‌کنند؛ بازیگران سیستم با توجه به عملکرد ضعیف فعالان و بازیگران دولتی و فشارهای گسترده خارجی، بسته به مناطق مختلف، ماهیت بازیگران متفاوت است. در این سناریو، بازیگران دولتی منفعل عمل می‌کنند و به‌دلیل فشار گروه‌های نهادی، امکان حضور بازیگران غیردولتی هم ضعیف است؛ فرایند ارائه خدمات ورزشی و گردشگری بسیار نامناسب و فاقد استانداردهای بین‌المللی و البته پراکنده در سطح کشور است؛ جهان‌بینی توسعه گردشگری و گردشگری ورزشی، برگزاری رویدادها و همایش‌های ورزشی و حضور گردشگران و تیم‌های خارجی به کشور تهدیدات زیادی در حوزه فرهنگ ایجاد می‌کند؛ مالک سیستم ظاهراً سیستم تحت مالکیت بازیگران دولتی است، ولی این بازیگران منفعل عمل می‌کنند و گروه‌های سنتی قدرتمند روی آنها اثرگذاری زیادی دارند؛ محیط سیستم، محیط گردشگری و ورزشی در داخل کشور، ارتباطات با خارج از کشور به میزان زیادی کاهش می‌یابد.

۳. سناریوی سوم، توسعه شکننده:

در این سناریو با اینکه بسیاری از محدودیت‌های بین‌المللی رفع می‌شوند و امکان انتقال فناوری و دانش و جذب سرمایه وجود دارد، ولی به‌علت اهمال و سهل‌انگاری مسئولان و بی‌توجهی آنها به حوزه‌های دیگر غیر از نفت که یک منبع درآمد آسان است، توسعه بخش گردشگری و حوزه ورزش به‌صورت شکننده و ناپایدار خواهد بود. مشتریان سیستم، گردشگران و مخاطبان داخلی و تا حدودی خارجی که از خدمات گردشگری و گردشگری ورزشی استفاده می‌کنند؛ فعالان سیستم بازیگران دولتی و تصمیم‌ساز در حوزه ورزش و گردشگری که متأسفانه منفعل عمل می‌کنند؛ فرایند ارائه خدمات، با وجود بهبود نسبی اوضاع به‌علت رفع محدودیت‌های بین‌المللی، اما خدمات ورزشی و کیفیت برگزاری رویدادها و فستیوال‌های ورزشی فاصله زیادی با استانداردهای جهانی دارد. رفع محدودیت‌های بین‌المللی شرط لازم برای توسعه گردشگری ورزشی است، ولی کافی نیست. جهان‌بینی، از نظر سیاستگذاران و تصمیم‌سازان به‌خصوص تصمیم‌گیران دولتی، بخش گردشگری و حوزه‌های مختلف آن مانند گردشگری ورزشی به‌دلیل نبود اجماع میان بخش‌های مختلف تصمیم‌ساز و حساسیت‌های گسترده فرهنگی در کشور به زحمتش نمی‌آورد. برای آنها منابع نفتی و متعلقات مربوط به آن یک منبع درآمد آسان و بی‌دردسر است؛ مالک سیستم، وزارت ورزش و نهادهای متولی بخش گردشگری که بسیار منفعل عمل می‌کنند و متأثر از تصمیمات وزارتخانه‌ها و بخش‌های دیگر از جمله تیم اقتصادی دولت و نهادهای فرهنگی‌اند؛ محیط سیستم، فضای ورزشی و گردشگری داخلی و تا حدی منطقه‌ای.

۴. سناریوی چهارم، توسعه ایده‌آل:

این سناریو بهترین و ایده‌آل‌ترین وضعیت را ترسیم می‌کند. در این سناریو، تلفیق رفع محدودیت‌های بین‌المللی و برنامه‌ریزی روی قابلیت‌های منطقه‌ای وضعیت مناسبی برای گردشگری ورزشی در کشور ایجاد می‌کند. مشتریان سیستم، گردشگران، ورزشکاران، متخصصان ورزشی و مدیران ورزشی در سطح داخلی، منطقه‌ای و جهانی؛ فعالان سیستم، بازیگران دولتی در حوزه ورزش، گردشگری، اقتصاد و فرهنگ که در هماهنگی کامل با هم در راستای پیشرفت گردشگری ورزشی عمل می‌کنند؛ فرایند ارائه خدمات ورزشی و گردشگری با توجه به استانداردهای جهانی برای گردشگران و ورزشکاران داخلی و خارجی؛ جهان‌بینی؛ توسعه با تأکید صرف روی بخش نفت امکان‌پذیر نیست. به‌جای تمرکز روی یک مزیت برای ایجاد تاب‌آوری و پایداری در طول زمان باید روی مزیت‌های چندگانه تأکید کرد؛ مالک سیستم، مدیران حوزه‌های ورزش، فرهنگ و هنر و گردشگری روی سیستم کنترل دارند و تصمیماتشان مورد حمایت سایر بخش‌ها از جمله مدیران اقتصادی است؛ محیط سیستم، فضای کسب‌وکارهای گردشگری و ورزشی بین‌المللی است.

آینده‌پژوهی در حقیقت دانش و معرفت شکل بخشیدن به آینده، به‌گونه‌ای آگاهانه، فعالانه و پیشدستانه و با مشخصه‌هایی همچون تمرکز روی موضوعات بلندمدت، متعهد به نتایج و سیستماتیک بودن است. همان‌گونه که پژوهش‌های تاریخی (گذشته‌پژوهی) به دنبال شرح حوادث و اتفاق‌های گذشته و کشف دلایل رخ دادن آنهاست، آینده‌پژوهی در پی درک نیروهای نهفته و خفته‌ی زمان حاضر و امکان رخدادهای آینده است. نتایج این تحقیق با نتایج تحقیقات نعیمی مجد (۲۰۱۸)، تقوایی و حسینی خواه (۲۰۱۷)، عبدالملکی و همکاران (۲۰۱۷)، ادیب روشن و همکاران (۲۰۱۶)، کلاته سیفری و همکاران (۲۰۱۶)، حسینی و مظفری (۲۰۱۶)، سهرابی (۲۰۱۵) و مکدونالد (۲۰۱۷) همسوست. فتحی و همکاران (۲۰۱۹) در تحقیقی با عنوان «سناریوپردازی آینده ورزش دانشگاهی ایران با رویکرد آینده‌پژوهی» به این نتیجه رسیدند که دو عامل کلیدی حمایت‌های مالی و اقتصادی و سبک زندگی بیشترین تأثیر را بر ورزش دانشگاهی ایران دارند. براساس این دو عامل چهار سناریوی عصر شادی، دنیای بی تفاوتی، دنیای تنبلیها و دنیا افسرده را طراحی کردند. جعفری و همکاران (۲۰۱۹) منظرهای آینده‌پژوهی مدیریت زنان در ورزش کشور را در سه منظر زمانی گذشته، حال و آینده و در دو بخش نظری و اجرایی بررسی کردند. در نهایت، الگوی آینده‌نگری مبتنی بر اقدام‌ها و ملاحظات لازم برای بهبود جایگاه زنان در مدیریت ورزش کشور، در پنج سطح چالش، قابلیت، راهبرد، عملکرد و پیامد ترسیم شد. در این بین، آینده‌پژوهی با مفروض گرفتن محدودیت‌های دانش بشری درصدد است وضعیت آتی را ترسیم کند و به مدیران -از جمله در امر گردشگری و توریسم ورزشی- یاری رساند. در این خصوص به تأسیس سازمانی که منحصراً فعالیت‌های مربوط به گردشگری ورزشی را انجام دهد، تأکید می‌شود تا با برنامه‌ریزی در جهت آگاهی عمومی جامعه در خصوص گردشگری ورزشی و تغییر نگرش مردم در این زمینه اقدامات لازم را انجام دهند. می‌توان از تبلیغات رسانه‌ای و شبکه‌های اجتماعی در راستای گسترش فرهنگ گردشگری استفاده کرد. همچنین با توجه به نتایج این تحقیق باید سعی کنیم برنامه‌ریزی‌ها و آینده‌گردشگری ورزشی را به سمت سناریو توسعه‌ایده‌آل هدایت کنیم تا با کم کردن محدودیت‌های بین‌المللی و توجه به گویه‌های بومی و برنامه‌ریزی در جهت گسترش آن، امر گردشگری ورزشی بیش از پیش پررنگ شود.

تقدیر و تشکر

از همه عزیزانی که ما را در این پژوهش یاری رساندند، کمال تشکر و سپاس را داریم.

References

- Adabi, F.J. (2007). The Survey of the Effective Factors on Sport Tourism Development in IRAN with the Emphasis on Natural- Sport Attractions. *Tehran*, Tarbiyat Modares University. (M.S). (In Persian)
- Adib roshan, F, Talebpour, M, Peymanizad, H. (2017). Drawing the scenario of elite sports of Khorasan Razavi province in 1404 horizon. *Sport Manegment and Development*. No 12, 168- 186. (In Persian)
- Ashori, K.S. Kharazmi, O. (2014) Tourism Scenarios of Mashhad in 1404. *International Conference on Research Approaches in Management, Economics, Accounting and Humanities*. Norway - Oslo. 2017; (In Persian)
- Dedezade, S.P. Ahmadifard, N, (2019). Determine the Key Factors of Tourism Development Based on Future Research Approach (Case Study: Mazandaran Province). *Geography and environmental sustainability*. 9 (1), 73-89. (In Persian)
- Fathi, R, Maleki, M, H, Saberi, A, Zandagahi, A. (2020). Scenario Planning of University Sports of Iran based on Future Study Approach. *Sport Management and Development*. No 23, 72-92. (In Persian)
- Hamidi, M. Razavi, S.M.H. Amirnejad, S. Shafizade, Sh. Fazlidarzi, A. (2019). Explaining the Sports Tourism Strategy of the Country (Iran). *Journal of Sports Science*. 6(12), 51-68.

- Hataminejad, H. Habibiyan, B. Amirshakari, M. (2017). Ranking the Strategies of Religious Tourism Development in Dezfool City. *Journal of city tourism*. vol 3, No 1, 59-76. (In Persian).
- Hoseini, S.R. Mozafari, M. (2016). *Future Research, a Solution to Promote the Tourism Industry in Iran. Fourth International Conference on Accounting and Management*. (In Persian)
- Iranpour, M.M. Atghiya. N., Mohktari. (2015). M The Role of Mass Media in the Development of Sports Tourism in Isfahan. "*Communication Management in Sports Media Tehran*. 6(4), 55-69 (In Persian)
- Jafari, E, Sharifi Far, F, Alam, S. (2019). The Role of Women in Sport Management in the Country with Future Research Approach. *Sport Management Studies*. No 58. 17-38. (In Persian)
- Kalateh Seyfari, M, Mohammadi, F, Ghasemi, H. (2016). Editor abilities futures model of personal time management skills and creativity and innovation Sports Radio Network's media companions. *Journal of Future Studies Management*. No 107, 75-87. (In Persian)
- Karimi, J. Soltaniyan, L. Bejani, A. (2020). Designing the Model of the Development of Adventure Sports Tourism: Grounded Theory. *Sports Management Studies*. Volume 12, Number 60, 61-82. (In Persian)
- Karimi, T. Honarvar, A. Ganjoei, F. (2015). The Relationship between Sport Tourism and Selected Dimensions of Urban Development. *Two Quarterly Journal of Sports Management and Development*. Third year, second issue, consecutive 7, 96-111. (In Persian)
- Macdonald, R. (2017). Future Directions In Research On Demand For Sport. *XII Gijon Conference on Sports Economics*.
- Mirzazade, Z. Abdolmaleki, H. (2016) Designing a Model of Obstacles to the Development of Sports Tourism in Mashhad. *Quarterly Journal of Tourism Management Studies*. 11, 26-34. (In Persian)
- Naeimi majd, M, Naeimi majd, A. (2019). Sustainable Tourism Future Studies, New Approach in Resilient Economy (Case Study: Experts in tourism and hotel industry), *Journal of Studies Management*. 116, 200-212. (In Persian)
- Najafi, R. H. Khaleghipor, B. (2016). Futurology of Family Structure With a Layered Analysis of Causes With mphasis on the Level of Discourse. *Psychology and Sociology*. 5th Intl conf. (In Persian)
- padash. P., Kashef. M., saghfi. F., Hamidi. M. (2019). Identification of the Uncertainties of Physical Education and Student Sports in 2025. *research on educational of sport*. 9(22), 47-74.
- Perić, M., Vitezić, V., & Badurina, Jelena, D. "Business models for active outdoor sport event tourism experiences". *Tourism Management Perspectives*. 2019; No 32.
- Rahimi, M. Jalali Farahani, M. Alidost, Gh. E. Jafari Hajin, A. (2016). A Model of Sport Tourism Development in Iran International Sport Events in Volleyball. *Journal of New approaches in sports management*. 4(13), 35-47. (In Persian)
- Ratten, V., & Ferreira, J. (2017). "Entrepreneurship, innovation and sport policy: implications for future research", *International Journal of Sport Policy and Politics*. VOL 9, NO 4, pp 575-577.
- Ricardo, R.U., Chung- Shing, C. Chuen, K.M & Lawal, M.M. (2016). Sport tourism: a comparative analysis of residents from Brazil and Hong Kong. *Tourism Research*. From <http://dx.doi.org/10.7784/rbtur.v12i1.1374>. 2017.
- Sohrabi, L. Future Study of Elite Sport by Delfi Method. (2018). *Degree of Master of sciences (MSC)*. (in persian)
- Taghvai, M, Hosseinikhah, H. (2016). Tourism Development Planning Based on Futures Studies and Scenario (Case Study: Yasouj). *Journal of Tourism Planning and Development*.; Vol 6, No 23, 4-6. (In Persian)
- Taleghani, Gh, R., & Ghafary, A, (2014). *Providing a Management Model for the Development of Sport Tourism. Procedia- Social and Behavioral Sciences*. 120 (1). 289-298.